

TMMOB
ÇEVRE MÜHENDİSLERİ ODASI
BURSA ŞUBESİ

1/100.000 ÖLÇEKLİ BURSA İL ÇEVRE DÜZENİ PLANI
/ PLAN HÜKÜMLERİ/AÇIKLAMA RAPORU

ÖN DEĞERLENDİRME RAPORU

TMMOB
Çevre Mühendisleri Odası
Bursa Şubesi

1/100.000 ÖLÇEKLİ BURSA İL ÇEVRE DÜZENİ PLANI /
PLAN HÜKÜMLERİ/AÇIKLAMA RAPORU
ÖN DEĞERLENDİRME RAPORU

BURSA İLİ ÇEVRE DÜZENİ PLANI PLAN HÜKÜMLERİ
DEĞERLENDİRME

İsminde ve plan hükümlerinde 131 kez kullanılan “çevre” kelimesinin, Bursa Çevre Düzeni Planında aktif hale gelmiş bir kavram haline getirilmesi önemli bir hedef olmalıdır.

Mevcut Hali	Önerilen
<p>3 TANIMLAR Katı Atık Depolama ve Bertaraf Tesisi: Üreticisi tarafından atılmak istenen ve toplumun huzuru ile özellikle çevrenin korunması bakımından, düzenli bir şekilde bertaraf edilmesi gereken katı atık maddelerin depolandığı ve/veya bertaraf edildiği tesislerdir.</p>	<p>(Yeni yönetmeliklerimizde bu ifade yer almamaktadır. Düzenli depolama tesisi (DDT): Atıkların oluşturduğu tesis içinde geri kazanım, ön işlem veya bertarafa gönderilmek üzere geçici depolandığı birimler, atığın geri kazanım veya ön işleme tabi tutulmak amacıyla üç yıldan daha kısa süreli ara depolandığı tesisler ile atığın bertaraf işlemine tabi tutulmak üzere bir yılı geçmeyecek şekilde ara depolandığı tesisler hariç olmak üzere atıkların yeraltı veya yer üstünde belirli teknik standartlara göre bertaraf edildiği sahaları ifade eder.</p>
<p>3. TANIMLAR Ramsar Alanı: "Özellikle Su Kuşları Yaşama Ortamı Olarak Uluslararası Öneme Sahip Sulak Alanlar Hakkında Sözleşme" (Ramsar Sözleşmesi) gereğince "Uluslararası Öneme Sahip Sulak Alanlar Listesi'ne dahil edilen sulak alandır.</p>	<p>Ramsar Alanı: "Özellikle Su Kuşları Yaşama Ortamı Olarak Uluslararası Öneme Sahip Sulak Alanlar Hakkında Sözleşme" (Ramsar Sözleşmesi) 2 nci maddesi gereğince ilan edilerek Ramsar listesine dâhil edilen sulak alanları,</p>

<p>3. TANIMLAR</p> <p>Tehlikeli Madde İçeren Büyük Endüstriyel Kaza Risklerinin Kontrolü (SEVESO): Tehlikeli madde içeren büyük kazaları önlemek ve kazaların insan ve çevre üzerindeki etkilerini sınırlamak üzere AB üye ülkeleri genelinde birbiri ile tutarlı ve etkin bir biçimde yüksek düzeyde korucu tedbirlerin alınmasını sağlayan direktiftir.</p>	<p>AB direktifinden bahsedilmiş, ancak bizim mevzuatımızda bu konuda Yönetmelik mevcuttur.</p> <p>BEKRA: BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALARIN ÖNLENMESİ VE ETKİLERİNİN AZALTILMASI HAKKINDA YÖNETMELİK</p>
<p>3. TANIMLAR</p> <p>Tanımlar kısmına eklenebilecek tanımlar;</p>	<p>ÇED Çevre İzin ve Lisansı Çevre Kirliliği Havza Koruma Eylem Planları</p>
<p>4.26 Alt ölçekli planlarda, hava kirliliğinin önlenmesi için hava koridorları oluşturulacak (hakim rüzgar yönüne paralel ada düzeni, açık alanlar), hava akımının etkili olamayacağı bölgelerde aşırı nüfus yığılmalarını önleyecek şekilde nüfus yerleştirilmesi ve yoğunluk bölgelemeleri yapılacaktır.</p>	<p>4.26 Alt ölçekli planlarda, hava kirliliğinin önlenmesi için hava koridorları oluşturulacak (hakim rüzgar yönüne paralel ada düzeni, yatay mimari, açık alanlar), hava akımının etkili olamayacağı bölgelerde aşırı nüfus yığılmalarını önleyecek şekilde kat planlamaları ve yoğunluk bölgelemeleri yapılacaktır.</p>
<p>4.27 İklim değişikliği ile mücadele ve ısı adası etkisinin önlenmesi için kentteki hava koridorları ile güneşlenme açıları ve bina yükseklikleri alt ölçekli planlama çalışmalarında dikkate alınacaktır.</p>	<p>4.27 İklim değişikliği ile mücadele ve ısı adası etkisinin önlenmesi için kentteki hava koridorları ile güneşlenme açıları ve bina yalıtımları ve maksimum kat yükseklikleri alt ölçekli planlama çalışmalarında belirlenecektir.</p>
<p>4.28 Küresel iklim değişikliği ile mücadelede karbon salınımını azaltacak, çevreyi kirletmeyen temiz enerji üretimi ve teknolojileri geliştirilecektir.</p>	<p>4.28 Küresel iklim değişikliğinde karbon sıfır kent hedefine ilgili mevzuatlar ve Enerji ve İklim Değişikliği Uyum Planı, kapsamında çevreyi kirletmeyen temiz ve yenilebilir enerji üretimi ile mevcut en iyi teknolojilerin kullanılması sağlanarak ulaşılabilecektir.</p>
<p>4.29 Hava, toprak, su ve gürültü kirliliğinin önlenmesi entegre yönetim ve denetim sistemleri ile sağlanacaktır.</p>	<p>4.29 Hava, toprak, su ve gürültü kirliliğinin önlenmesi ilgili mevzuatlar kapsamında oluşturulacak entegre çevre yönetim, izleme ve denetim sistemleri ile sağlanacaktır.</p>
<p>4.67 1/100.000 Ölçekli Bursa İl Çevre Düzeni Planını etkileyecek planlama, uygulama ve denetim süreçlerinde işbirliği ve katılımcılığın kurgulanması ve uygulanması sağlanacaktır. Temiz Hava Eylem Planı, BBB Gürültü Eylem Planı, Sürdürülebilir Enerji ve İklim Değişikliği Uyum Planı, Ulaşım Master Planı, Bursa Entegre Katı Atık Yönetim Planı, Bursa Şehir Sağlık Profili stratejileri ile</p>	<p>4.67 1/100.000 Ölçekli Bursa İl Çevre Düzeni Planını etkileyecek planlama, uygulama ve denetim süreçleri ilgili kurum, kuruluş, STK ve akademik odalar ile ortak olarak belirlenerek uygulanacaktır. Temiz Hava Eylem Planı, BBB Gürültü Eylem Planı, Sürdürülebilir Enerji ve İklim Değişikliği Uyum Planı, Ulaşım Master Planı, Bursa Entegre Katı Atık Yönetim Planı, Bursa Şehir</p>

belirlenen ilkelerle uyumlu düzenlemeler yapılacaktır.	Sağlık Profili stratejileri ile belirlenen ilkelere aykırı düzenlemeler yapılmayacaktır.
4.73 Bu planı esas alarak yapılması zaruri olan alt ölçek plan çalışmalarında kullanım kararları belirlenirken sanayi, hizmet, tarım, turizm, kıyı, sosyal altyapı, ulaşım, lojistik vb. sektörel araştırmalar ile kentleşmeyi doğrudan veya dolaylı olarak etkileyebilecek yaşam kalitesi, akıllı şehir uygulamaları, ekolojik hassasiyetler, küresel iklim değişikliği ve diğer çevresel sorunlar gibi bilimsel araştırmalar, ilgili kurumların/kuruluşların işbirliğiyle yapılacaktır.	4.73 Bu planı esas alarak yapılması zaruri olan alt ölçek plan çalışmalarında kullanım kararları belirlenirken sanayi, hizmet, tarım, turizm, kıyı, sosyal altyapı, ulaşım, lojistik vb. sektörel araştırmalar ile kentleşmeyi doğrudan veya dolaylı olarak etkileyebilecek yaşam kalitesi, akıllı şehir uygulamaları, ekolojik hassasiyetler, küresel iklim değişikliği ve diğer çevresel etkiler (Hava, su, toprak vb) gibi bilimsel araştırmalar, ilgili kurum, kuruluş, STK, üniversite akademik odalar vb. tarafından oluşturulacak komisyon işbirliğinde yapılacaktır.
5.15.4 Bursa için iklim değişikliği etkilenebilirlik analizi yapılarak öncelikli alanlar belirlenecek ve kentin iklim değişikliğine karşı dirençli hale gelmesi sağlanacaktır.	5.15.4 Bursa için iklim değişikliği etkilenebilirlik analizi yapılarak öncelikli alanlar belirlenecek ve yapılacak çalışmalarla kentin karbon sıfır kent haline gelmesi sağlanacaktır.
5.15.5 Çevresel risklerin azaltılmasına yönelik ulusal ve bölgesel planlar ile uyumlu, Eylem Planları (Gürültü, Hava, Atık, İklim Değişikliği v.b.) hazırlanacaktır.	5.15.5 Çevresel risklerin azaltılmasına yönelik ilgili mevzuatlar, ulusal ve bölgesel planlar ile uyumlu, Entegre Çevre Eylem Planları (Gürültü, Hava, Atık, İklim Değişikliği v.b.) hazırlanacak ve alt ölçekli planlar bu kapsamda yapılacaktır.
5.15.7 İl bütününde çevre kirliliğinin (su, hava, toprak) önlenmesi ve kontrolü için oluşturulacak yönetim-denetim modeli gerekli yasal, kurumsal organizasyon ve finansal araçları içerecek şekilde oluşturulacaktır.	5.15.7 İl bütününde çevre kirliliğinin (su, hava, toprak) önlenmesi ve kontrolü için ilgili mevzuatlar kapsamında oluşturulacak entegre çevre yönetim, izleme ve denetim sistemleri gerekli .kurumsal organizasyon ve finansal araçları içerecek şekilde oluşturulacaktır.
5.15.11 Sıfır Atık stratejisi doğrultusunda Atıktan enerji ve hammadde eldesinin sağlandığı teknolojiler kullanılarak kentsel nitelikli atıkların geri kazanımı ve bertarafına yönelik entegre tesisler hava, su ve toprak kirliliğine sebep olmayacak şekilde gerekli önlemler alınarak yapılacaktır.	5.15.11 Sıfır Atık stratejisi doğrultusunda oluşturulan Entegre Katı Atık Yönetim Planı kapsamında Atıktan enerji ve hammadde eldesinin sağlandığı teknolojiler kullanılarak kentsel ve sanayi nitelikli atıkların, kaynağında azaltımı, geri kazanımı ve bertarafına yönelik kurulacak entegre tesisler çevre kirliliği (hava, su ve toprak) oluşmasını engelleyecek mevcut en iyi teknolojiler kullanılarak yapılacaktır.
5.15.12 Kent ölçeğinde farklı sektörlerden kaynaklanan atıkların en uygun teknolojiler ile hava, su ve toprak kirliliğine sebep olmayacak şekilde geri kazanımı ve bertarafına yönelik tesisler yapılacaktır.	5.15.12 Kent ölçeğinde farklı sektörlerden kaynaklanan atıkların ilgili mevzuatlar ve Entegre Katı Atık Yönetim Planı kapsamında kaynağında azaltımı, geri kazanımı ve bertarafına yönelik kurulacak entegre tesisler çevre kirliliği (hava, su ve toprak) oluşmasını

	engelleyecek mevcut en iyi teknolojiler kullanılarak yapılacaktır.
5.15.13 Sanayi, ısınma ve trafik kaynaklı hava kirliliğinin önlenmesi için hava kalitesi yönetim uygulamaları etkinleştirilecek, emisyonların kontrolü sağlanarak hava kalitesi iyileştirilmesine yönelik stratejiler belirlenecektir.	5.15.13 Sanayi, ısınma ve trafik kaynaklı hava kirliliğinin önlenmesi için ilgili mevzuatlar ve Temiz Hava Eylem Planı, Sürdürülebilir Enerji ve İklim Değişikliği Uyum Planı, doğrultusunda hava kalitesi ölçüm, izleme kontrol ve denetim stratejileri belirlenecek oluşacak emisyonların kontrol altına alınması sağlanacaktır.
5.15.19 Hafriyat toprağı ve inşaat yıkıntı atıkları için malzemesi alınmış maden ocakları ve/veya doğal yapısı kazı yapılmak suretiyle bozulmuş alanlar rehabilite edilerek doğaya yeniden kazandırılmak amacıyla bir veya birden fazla ilçeye hizmet edecek hafriyat atığı döküm sahaları belirlenecektir.	(İlgili Yönetmeliklere dayalı olarak) Hafriyat toprağı ve inşaat yıkıntı atıklarının geri kazanılması ve özellikle alt yapı malzemesi olarak yeniden değerlendirilmesi esas olacaktır. Hafriyat toprağı ve seçici yıkım uygulamaları sonrası geri kazanılamayan inşaat yıkıntı atıkları; maden arama ve işletme faaliyetleri esnasında/sonucunda veya başka sebeplerle topoğrafyası değişen alanların, çevre emniyetinin sağlanarak ve projesine uygun olarak ıslah edilmesini, ilgili mevzuatta yer alan çevre ile uyumlu hâle getirmeyi ve rehabilitasyonunu sağlamak üzere bir veya birden fazla ilçeye hizmet edecek hafriyat atığı döküm sahaları belirlenecektir.
5.15.20 Arıtma çamurlarının bertarafı atık yönetim planının bir parçası olarak gerçekleştirilecek ve tüm il sınırları içinde yer alan arıtma tesisi atık çamurlarının oluşum yeri, miktarı ve özellikleri de dikkate alınarak planlanacak, merkezi kurutma ve enerji üretimini içeren bertaraf sistemleri kurulacaktır.	Arıtma çamurlarının yönetimi; oluşum yeri, miktarı ve özellikleri de dikkate alınarak lisanslı atık işleme ve bertaraf tesislerinde sağlanacaktır. Arıtma çamurlarının yakıldığı (Oksitlenme yoluyla yakma, piroliz, gazlaştırma, plazma vb. termal işlemler), düzenli depolandığı ve/veya nihai bertarafının yapıldığı tesisler, ÇED uygulanacak projeler EK-1 Listesinde yer alması şartıyla yapılabilir.
5.15.24 Evlerden kaynaklanan farklı atık türlerinin (tehlikeli atıkların ve özel atıkların (pil-akü,elektronik atıklar, atık yağ vb.) toplanması, taşınması, geri kazanımı ve bertarafı için kent ölçeğinde uygun altyapı oluşturulacaktır.	Evlerden kaynaklanan farklı atık türlerinin (tehlikeli atıkların ve özel atıkların (pil-akü,elektronik atıklar, atık yağ vb.) toplanması, taşınması, geri kazanımı ve bertarafı için entegre atık yönetim planına göre kent ölçeğinde uygun altyapı oluşturulacaktır. Bu tesislere ilişkin nitelik, nicelik ve diğer detaylar konum ve ilgisine göre alt ölçekli planlarda belirlenecektir.
5.15.25 İlde tarımsal ilaç kullanılan başta İznik, Gürsü, İnegöl ve Karacabey ilçeleri	Tüm ilçelerde tarımsal ilaç kullanımı, ambalajlarının yönetimi ve kalıntılarının

<p>olmak üzere toprak ve su kaynaklarında meydana gelebilecek tarımsal ilaç kalıntılarının düzenli olarak ölçülmesi için bir denetim sistemi geliştirilecektir.</p>	<p>düzenli olarak ölçülmesi için bir yönetim ve denetim sistemi geliştirilecektir.</p>
<p>6.1.8 ÇEVRE SORUNLARI VE ALTYAPI</p> <p>Müdahale edilecek konut alanları ve öncelikli dönüşüm alanları için merkez bölgesinde oluşacak hafriyat toprağı, inşaat ve yıkıntı atıklarının bertarafı için hafriyat depolama alanları ile birlikte oluşan atıkların yeniden kazanılması için geri dönüşüm, bertaraf ve enerji tesislerinin yerleri alt ölçekli planlarda belirlenecektir.</p>	<p>Hafriyat toprağı, inşaat ve yıkıntı atıklarının bertarafı için hafriyat depolama alanları ile birlikte oluşan atıkların yeniden kazanılması için geri dönüşüm, bertaraf ve enerji tesislerinin yerleri alt ölçekli planlarda belirlenecektir.</p>
<p>6.1.8 ÇEVRE SORUNLARI VE ALTYAPI</p> <p>Sanayi tesisleri tehlikeli atıklarını uygun taşıma sistemi ile lisanslı tehlikeli atık bertaraf tesislerine gönderecektir.</p>	<p>Sanayi tesisleri tehlikeli atıklarını lisanslı araçlar ile lisanslı tehlikeli atık geri kazanım ve bertaraf tesislerine gönderecektir.</p>
<p>6.2.8 ÇEVRE SORUNLARI VE ALTYAPI</p> <p>Taşınacak sanayi tesisleri çevresel kirlilik yönünden her türlü önlemi (atıksu, gürültü, görüntü, hava vb.) alacaktır. Sanayi tesisleri tehlikeli atıklarını uygun taşıma sistemi ile lisanslı tehlikeli atık bertaraf tesislerine gönderecektir.</p>	<p>Taşınacak sanayi tesisleri çevresel kirlilik oluşmasını önleyecek her türlü önlemi (atıksu, gürültü, görüntü, hava vb.) alacaktır. Sanayi tesisleri tehlikeli atıklarını lisanslı araçlar ile lisanslı tehlikeli atık geri kazanım ve bertaraf tesislerine gönderecektir.</p>
<p>6.2.8 ÇEVRE SORUNLARI VE ALTYAPI</p> <p>Kuzey Planlama Bölgesinde acil durumda kullanılacak çöp depolama alanı, tıbbi atık depolama/aktarma alanları ve mezarlık alanları alt ölçekli planlarda belirlenecektir.</p>	<p>Kuzey Planlama Bölgesinde acil durumda kullanılacak düzenli depolama tesisi, tıbbi atık depolama/aktarma alanları ve mezarlık alanları alt ölçekli planlarda belirlenecektir.</p>

1/100.000 ÖLÇEKLİ BURSA İL ÇEVRE DÜZENİ PLANI AÇIKLAMA RAPORU DEĞERLENDİRME

Mevcut Hali	Önerilen
<p>A.5. TANIMLAR</p> <p>Katı Atık Depolama ve Bertaraf Tesisi: Üreticisi tarafından atılmak istenen ve toplumun huzuru ile özellikle çevrenin korunması bakımından, düzenli bir şekilde bertaraf edilmesi gereken katı atık maddelerin depolandığı ve/veya bertaraf edildiği tesislerdir.</p>	<p>(Yeni yönetmeliklerimizde bu ifade yer almamaktadır.</p> <p>Düzenli depolama tesisi (DDT): Atıkların olduğu tesis içinde geri kazanım, ön işlem veya bertarafa gönderilmek üzere geçici depolandığı birimler, atığın geri kazanım veya ön işleme tabi tutulmak amacıyla üç yıldan daha kısa süreli ara depolandığı tesisler ile atığın bertaraf işlemine tabi tutulmak üzere bir yılı geçmeyecek şekilde ara depolandığı tesisler hariç olmak üzere atıkların yeraltı veya yer üstünde belirli teknik standartlara göre bertaraf edildiği sahaları ifade eder.</p>
<p>SE7. Doğal ve İnsan Kaynaklı Risklerin Azaltılması Kapsamında Kentsel Dayanıklılık</p> <p>Hedef 7.2. Çevre kirliliğinin önlenmesi amacıyla çevre duyarlı evsel ve kentsel atık yönetim sistemlerinin oluşturulması</p>	<p>Hedef 7.2. Çevre kirliliğinin önlenmesi amacıyla çevre duyarlı, atık hiyerarşisini temel alan akıllı şehir uygulamalarının bir parçası olan entegre atık yönetim sistemleri oluşturulması</p>
<p>B.1. GENEL HÜKÜMLERİ</p> <p>10. Doğal ve yaşam çevresini tehdit eden sanayi tesisleri planlı sanayi alanlarına taşınacak ve planlı sanayi alanlarının kapasitelerinin etkin kullanımı sağlanacaktır. Bu plan ile belirlenmiş organize sanayi alanları dışında veya kentsel yerleşme alanı lekesinin dışında alt ölçekli planlarda yeni sanayi alanı oluşturulamaz.</p>	<p>10. Yerleşim alanları içerisinde kalan ve çevre izin ve lisansı kapsamında yer alan ilgili mevzuatta belirtilen esas ve hükümlere uymadığı ve emisyon sınır değerlerini aştığı tespit edilen işletmeler 2025 yılına kadar planlı sanayi alanlarına taşınacak ve planlı sanayi alanlarının kapasitelerinin etkin kullanımı sağlanacaktır. Bu plan ile belirlenmiş sanayi alanları dışında veya kentsel yerleşme alanı lekesinin dışında alt ölçekli planlarda hiçbir ad altında yeni sanayi alanı oluşturulamaz.</p>
<p>B.1. GENEL HÜKÜMLERİ</p> <p>11. Doğa koruma alanlarında ve tarım alanlarında kirlenici ve doğal yaşam çevresini tehdit eden madencilik tesisleri denetim altına alınacaktır.</p>	<p>11. Madencilik tesislerinin her türlü maden arama ve üretim faaliyetlerine çevresel etki değerlendirmesi raporunda belirlenen esaslar dahilinde devam ettiklerine dair denetim mekanizması yeniden ele alınacak ve düzenlenecektir.</p>
<p>B.1. GENEL HÜKÜMLERİ</p> <p>17. Kentsel dönüşüm çalışmalarının sosyal ve ekonomik sürdürülebilirlik</p>	<p>17. Kentsel dönüşüm çalışmalarının sosyal, ekonomik ve çevresel sürdürülebilirlik ilkeleri çerçevesinde yapılması sağlanacaktır.</p>

<p>ilkeleri çerçevesinde yapılması sağlanacaktır.</p>	
<p>B.1. GENEL HÜKÜMLER</p> <p>19. Bu planda ve alt ölçekli planlarda taşkın sahası olarak belirlenmiş alanlar ya da taşkın ihtimali olan alanlar için BUSKİ ve Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'nün görüşü istenecektir. Bu görüşlere uyulması zorunludur.</p>	<p>Bu planda ve alt ölçekli planlarda taşkın sahası olarak belirlenmiş alanlar ya da taşkın ihtimali olan alanlar için BUSKİ ve Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'nün görüşü istenecektir. Bu görüşlere uyulması zorunludur.</p> <p>Alt ölçekli planlarda, dere ve yan derelerin; taşkına mahal vermemesi ve kolay temizlenebilmesi için DSİ mevzuatına uygun olarak açık olarak düzenlenmesi ve gelecekteki yağış rejimlerine göre debi artışı ve genişleme ihtiyacı gözönüne alınarak derelerin sağ ve sol sahilinde derenin genişliği ile orantılı olarak "Yeşil Alan" bantları ayrılmalıdır.</p>
<p>B.1. GENEL HÜKÜMLERİ</p> <p>20. Derelerin taşkın alanlarındaki (dere koruma alanlarında) mevcut yapıların (Deprem Bölgelerinde Yapılacak Binalar Hakkındaki Yönetmelik kapsamında yapılan ve dere ıslahı kapsamında BUSKİ tarafından uygun görülen/izin verilen alandaki yapıların dışında kalan yapıların) tasfiyesi esas olup bu alanlar alt ölçekli imar planlarında öncelikle tarım alanı, park veya rekreasyon alanı olarak düzenlenecektir. Bu alanlarda yer alan ruhsatlı yapılarda tevsii ve yoğunluk artışı yapılamaz, kullanım süresince kirliliği önleyici tedbirleri alınacak ve kullanım ömrü dolduğunda yapıların yer aldığı alan kullanım sahiplerince rehabilite edilecektir.</p>	<p>20. Derelerin taşkın alanlarındaki mevcut yapıların (Deprem Bölgelerinde Yapılacak Binalar Hakkındaki Yönetmelik kapsamında yapılan ve dere ıslahı kapsamında DSİ veya BUSKİ tarafından uygun görülen/izin verilen alandaki yapıların dışında kalan yapıların) tasfiyesi esastır. Bu alanlarda yer alan ruhsatlı yapılarda tevsii ve yoğunluk artışı yapılamaz, kullanım süresince kirliliği önleyici tedbirler ile taşkın tedbirleri ruhsat sahiplerince yürürlükteki yönetmelik şartlarına göre alınmalıdır.</p> <p>Alt ölçekli planlarda DSİ tarafından tanımlanmış olan dere taşkın alanları yapılaşma alanı olarak imara açılmaması esastır. bu alanlar DSİ mevzuatına uygun olarak öncelikle park veya rekreasyon alanı olarak düzenlenmelidir. Bu alanlardaki mevcut yada planlanan hastane/okul/afet kriz merkezi vb. hizmet binaları güvenli alanlarda konumlandırılmalıdır.</p>
<p>B.1. GENEL HÜKÜMLERİ</p> <p>33. İl bütünündeki yerüstü ve yeraltı su kaynakları ile kaynak koruma alanlarının kirlenmelerinin önlenmesine ve tekrar yararlanılabilir kapasiteye kavuşturulmasına yönelik tedbirler ile suyun verimli kullanılması için gerekli tedbirler (fiyatlandırma, vergilendirme, su</p>	<p>33. Su yönetiminde havza yönetim ilkeleri benimsenecektir. İl bütünündeki yerüstü ve yeraltı su kaynakları ile kaynak koruma alanlarının kirlenmelerinin önlenmesi esastır. Yeni kaynakların bulunması, mevcut kaynak ve alanların tekrar yararlanılabilir kapasiteye kavuşturulmasına yönelik tedbirler D.S.İ. ve BUSKİ tarafından sorumluluk alanları çerçevesinde ve ortak çalışmalarla</p>

<p>kullanım yöntemleri, geri kazanım, açık kanaldan kapalı kanala ve yağmurlama veya damlatma sistemine geçilmesi, kentsel alanda geçirgen, doğa dostu yüzey kaplamaları, vb.) ilgili idarece alınacaktır. Bu planın hedef yılı baz alınarak ilgili idare tarafından su projeksiyonları yapılacaktır.</p>	<p>sağlanacaktır. Su yönetiminde; fiyatlandırma, vergilendirme, su kullanım yöntemlerinin geliştirilmesi, geri kazanım, açık kanaldan kapalı kanala ve yağmurlama veya damlatma sistemine geçilmesi, yağmur sularının yeraltı suyuna beslenmesi, kentsel alanda geçirgen, doğa dostu yüzey kaplamaları kullanımı, vb. tedbirler D.S.İ. ve BUSKİ tarafından alınacaktır. Yıllık havza ve bölge su yönetim projeksiyonları hazırlanacak ve kamuoyuyla paylaşılacaktır.</p>
<p>B.1. GENEL HÜKÜMLERİ</p> <p>34. Kıyılar, devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Göl, deniz ve akarsu kıyıları ile bu kıyıları çevreleyen sahil şeritlerinden yararlanma konusunda kamu yararı gözetilerek, kıyıların ekolojik özellikleri korunacaktır.</p>	<p>34. Kıyılar, devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Kamu yararı öncelikli olmak üzere göl, deniz ve akarsu kıyıları ile bu kıyıları çevreleyen sahil şeritlerinden yararlanma konusunda çevresel etkiler dikkate alınacaktır. Kıyıların ekolojik özelliklerini bozacak plan ve uygulamalar yapılmayacaktır.</p>
<p>B.1. GENEL HÜKÜMLERİ</p> <p>38. Küresel iklim değişikliği ile mücadelede karbon salınımını azaltacak, çevreyi kirletmeyen temiz enerji üretimi ve teknolojileri geliştirilecektir.</p>	<p>38. Karbon nötr kent olma ana hedef olacak ve kentteki yeni karbon salınımlarına bu hedef çerçevesinde izin verilecektir. Küresel iklim değişikliği ile mücadelede sanayi kapasite artışlarında karbon salınımını azaltacak, yenilenebilir/ temiz enerjiye dayalı üretim ve teknolojilerin kullanımı sağlanacaktır.</p>
<p>B.1. GENEL HÜKÜMLERİ</p> <p>67. Temiz enerjinin üretim ve kullanımındaki payının artırılması ve yenilenebilir enerji kaynaklarına (hidro elektrik, rüzgar, güneş, jeotermal gibi) yönelik yatırımların teşvik edilmesi sağlanacaktır.</p>	<p>67. Temiz enerjinin üretim ve kullanımındaki payının artırılması için yeni yapılacak sanayi yatırımlarında, sanayideki kapasite artışlarında ve konutlarda yenilenebilir enerji kaynaklarına (hidro elektrik, rüzgar, güneş, jeotermal gibi) yönelik yatırımların teşvik edilmesi sağlanacaktır. Bu konudaki yatırım ve planlama süreci küresel ısınma ve sera gazı çalışmalarlarıyla eşgüdümlü yürütülecektir.</p>
<p>B.1. GENEL HÜKÜMLERİ</p> <p>77. Hava, toprak, su ve gürültü kirliliğinin önlenmesi entegre yönetim ve denetim sistemleri ile sağlanacaktır.</p>	<p>77. Hava, toprak, su ve gürültü kirliliğinin önlenmesi entegre çevre yönetim ve denetim sistemleri ile sağlanacaktır. Bu amaçla akıllı şehir altyapısı oluşturulacaktır.</p>
<p>B.1. GENEL HÜKÜMLERİ</p> <p>78. Organize ve Diğer Sanayi Bölgelerinde kirliliği önleyici tedbirler alınacak, arıtma ve filtreleme gibi faaliyetlerin yapılması sağlanacaktır.</p>	<p>78. Organize ve diğer sanayi bölgelerinde çevre yönetim sistemlerinin oluşturulması ve işler hale getirilmesi sağlanacaktır. Bu bölgelerde atık hiyerarşisine uygunluk denetlenecektir.</p>

<p>B.1. GENEL HÜKÜMLERİ</p> <p>80. Yoğun tarımsal ilaç tüketilen İznik, Gürsu, İnegöl, Yenişehir, Mustafakemalpaşa ve Karacabey ilçelerinde başta yetiştirilen ürünler olmak üzere toprak ve su kaynaklarında tarımsal ilaç kalıntısı araştırılarak belirlenecek, tarımsal ilaç kalıntısını önleyecek/azaltacak tedbirler alınacaktır.</p>	<p>Tüm ilçelerde tarımsal ilaç kullanımı, ambalajlarının yönetimi ve kalıntılarının düzenli olarak ölçülmesi için bir yönetim ve denetim sistemi geliştirilecektir.</p>
<p>B.2.10. Konut ve Sosyal Donatı Alanları</p> <p>İlave olarak;</p>	<p>“Bursa Büyükşehir Belediyesi İmar Yönetmeliği, Enerji Verimliliği ve İklim duyarlı şekilde yeniden düzenlenecek, uygulamalar bu doğrultuda denetlenecektir. Sıcak Su Kentsel dönüşüm alanında pilot uygulama yapılacaktır. " ifadesi yer almalıdır.</p>
<p>B.2.15. ÇEVRE SORUNLARI ve KENTSEL RİSKLERİN AZALTILMASI</p> <p>2. Çevre yönetiminde kurumlar arası koordinasyon sağlanacak ve paydaşlarla işbirliği geliştirilecek, üretimden tüketime tüm süreçlerde çevre korumaya özen gösterilecektir.</p>	<p>2. Çevre yönetiminde kurumlar arası koordinasyon sağlanacak ve paydaşlarla işbirliği geliştirilecektir. Bu amaçla akıllı şehir uygulamaları çerçevesinde tüm çevre verilerinin izlendiği ve yönetilebildiği bir altyapı oluşturulacaktır. Çevre yönetim yol haritasının oluşturulması için sıfır atık kenti, karbon nötr kent gibi uluslararası oluşumlara dahil olunacaktır.</p>
<p>B.2.15. ÇEVRE SORUNLARI ve KENTSEL RİSKLERİN AZALTILMASI</p> <p>3. Bursa Sürdürülebilir Enerji ve İklim Değişikliği Uyum Planı çerçevesinde sera gazı emisyonu kaynaklarının önlenmesine yönelik gerekli çalışmalar yapılacaktır. Bu kapsamda çevreyi kirletmeyen temiz üretim teknolojilerinin geliştirilmesi, enerji verimliliğinin artırılması ve yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımının yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalar yapılarak konut, ulaşım, işyerleri ve sanayi de alınması gereken önlemler belirlenecek ve uygulanacaktır.</p>	<p>3. Bursa Sürdürülebilir Enerji ve İklim Değişikliği Uyum Planı çerçevesinde sera gazı emisyonu kaynaklarının önlenmesine yönelik gerekli çalışmalar yapılacaktır.</p> <p>Ulusal Enerji Verimliliği Eylem Planı çerçevesinde il bazında konut, ulaşım, işyerleri ve sanayi de alınması gereken önlemler belirlenecek ve uygulanacaktır.</p>
<p>B.2.15. ÇEVRE SORUNLARI ve KENTSEL RİSKLERİN AZALTILMASI</p>	<p>7. İl bütününde çevre yönetimi için gerekli yasal, kurumsal organizasyon ve finansal araçları içerecek şekilde akıllı şehir</p>

<p>7. İl bütününde çevre kirliliğinin (su, hava, toprak) önlenmesi ve kontrolü için oluşturulacak yönetim-denetim modeli gerekli yasal, kurumsal organizasyon ve finansal araçları içerecek şekilde oluşturulacaktır.</p>	<p>uygulamalarıyla entegre bir model oluşturulacaktır.</p>
<p>B.2.15. ÇEVRE SORUNLARI ve KENTSEL RİSKLERİN AZALTILMASI</p> <p>11. Sıfır Atık stratejisi doğrultusunda Atıktan enerji ve hammadde eldesinin sağlandığı teknolojiler kullanılarak kentsel nitelikli atıkların geri kazanımı ve bertarafına yönelik entegre tesisler hava, su ve toprak kirliliğine sebep olmayacak şekilde gerekli önlemler alınarak yapılacaktır.</p>	<p>11. Kentsel atıklar, Entegre Atık Yönetim Planı doğrultusunda tüm atıklar atık hiyerarşisi esasında; atığın oluşumunun önlenmesi, kaynağında en aza indirilmesi, geri kazanım/ geri dönüşüm, enerji amaçlı geri kazanım ve nihai bertaraf adımları izlenerek yönetilecektir. İlgili tesisler sürdürülebilirlik, mevcut en uygun teknoloji ve çevre/insan sağlığı öncelikli olarak yapılacaktır.</p>
<p>B.2.15. ÇEVRE SORUNLARI ve KENTSEL RİSKLERİN AZALTILMASI</p> <p>12. Kent ölçeğinde farklı sektörlerden kaynaklanan atıkların en uygun teknolojiler ile hava, su ve toprak kirliliğine sebep olmayacak şekilde geri kazanımı ve bertarafına yönelik tesisler yapılacaktır.</p>	<p>12. Kent ölçeğinde farklı sektörlerden kaynaklanan atıkların atık hiyerarşisi esasında yönetilmesine dair yönetim/denetim mekanizması kurulacaktır. Bu atıkların geri kazanımı ve bertarafına yönelik tesislere ilişkin nitelik, nicelik ve diğer detaylar konum ve ilgisine göre alt ölçekli planlarda belirlenecektir.</p>
<p>B.2.15. ÇEVRE SORUNLARI ve KENTSEL RİSKLERİN AZALTILMASI</p> <p>19. Hafriyat toprağı ve inşaat yıkıntı atıkları için malzemesi alınmış maden ocakları ve/veya doğal yapısı kazı yapılmak suretiyle bozulmuş alanlar rehabilite edilerek doğaya yeniden kazandırılmak amacıyla bir veya birden fazla ilçeye hizmet edecek hafriyat atığı döküm sahaları belirlenecektir.</p>	<p>(İlgili Yönetmeliklere dayalı olarak) Hafriyat toprağı ve inşaat yıkıntı atıklarının geri kazanılması ve özellikle alt yapı malzemesi olarak yeniden değerlendirilmesi esas olacaktır. Hafriyat toprağı ve seçici yıkım uygulamaları sonrası geri kazanılamayan inşaat yıkıntı atıkları; maden arama ve işletme faaliyetleri esnasında/ sonucunda veya başka sebeplerle topoğrafyası değişen alanların, çevre emniyetinin sağlanması ve projesine uygun olarak ıslah edilmesini, ilgili mevzuatta yer alan çevre ile uyumlu hâle getirmeyi ve rehabilitasyonunu sağlamak üzere bir veya birden fazla ilçeye hizmet edecek hafriyat atığı döküm sahaları belirlenecektir.</p>

<p>B.2.15. ÇEVRE SORUNLARI ve KENTSEL RİSKLERİN AZALTILMASI</p> <p>20. Arıtma çamurlarının bertarafı atık yönetim planının bir parçası olarak gerçekleştirilecek ve tüm il sınırları içinde yer alan arıtma tesisi atık çamurlarının oluşum yeri, miktarı ve özellikleri de dikkate alınarak planlanacak, merkezi kurutma ve enerji üretimini içeren bertaraf sistemleri kurulacaktır.</p>	<p>20. Evsel ve kentsel arıtma çamurları yönetimi, entegre atık yönetim planının bir parçası olarak, bir veya birden fazla ilçeye hizmet edecek atık işleme ve bertaraf tesislerinde sağlanacaktır. Endüstriyel arıtma çamurlarının yönetimi; oluşum yeri, miktarı ve özellikleri de dikkate alınarak lisanslı atık işleme ve bertaraf tesislerinde sağlanacaktır. Bu tesislere ilişkin nitelik, nicelik ve diğer detaylar konum ve ilgisine göre alt ölçekli planlarda belirlenecektir.</p>
<p>B.2.15. ÇEVRE SORUNLARI ve KENTSEL RİSKLERİN AZALTILMASI</p> <p>24. Evlerden kaynaklanan farklı atık türlerinin (tehlikeli atıkların ve özel atıkların (pilakü,elektronik atıklar, atık yağ vb.) toplanması, taşınması, geri kazanımı ve bertarafı için kent ölçeğinde uygun altyapı oluşturulacaktır.</p>	<p>24. Evlerden kaynaklanan farklı atık türlerinin (tehlikeli atıkların ve özel atıkların (pilakü,elektronik atıklar, atık yağ vb.) toplanması, taşınması, geri kazanımı ve bertarafı için entegre atık yönetim planına göre kent ölçeğinde uygun altyapı oluşturulacaktır. Bu tesislere ilişkin nitelik, nicelik ve diğer detaylar konum ve ilgisine göre alt ölçekli planlarda belirlenecektir.</p>
<p>B.2.15. ÇEVRE SORUNLARI ve KENTSEL RİSKLERİN AZALTILMASI</p> <p>25. İlde tarımsal ilaç kullanılan başta İznik, Gürsü, İnegöl ve Karacabey ilçeleri olmak üzere toprak ve su kaynaklarında meydana gelebilecek tarımsal ilaç kalıntılarının düzenli olarak ölçülmesi için bir denetim sistemi geliştirilecektir.</p>	<p>25. Tüm ilçelerde tarımsal ilaç kullanımı, ambalajlarının yönetimi ve kalıntılarının düzenli olarak ölçülmesi için bir yönetim ve denetim sistemi geliştirilecektir.</p>
<p>B.3.1.6. SANAYİ VE MADEN ALANLARI</p> <p>1. Mevcut kapasitenin yetersiz olduğu tespit edilmediği müddetçe yeni sanayi alanları oluşturulmayacaktır.</p>	<p>1. Bu plan ile belirlenmiş sanayi alanları dışında veya kentsel yerleşme alanı lekesinin dışında alt ölçekli planlarda hiçbir ad altında yeni sanayi alanı oluşturulamaz.</p>
<p>B.3.1.8 . ÇEVRE SORUNLARI VE ALTYAPI</p> <p>1. Merkez Planlama Bölgesinde, hava kirliliğinin yoğun olan yerleşim alanlarına yakın</p>	<p>1. Merkez Planlama Bölgesinde, hava kirliliğinin yoğun olduğu yerleşim alanlarına yakın sanayi bölgelerinde; kirletici vasfı yüksek, Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği</p>

sanayi bölgelerinde; kirletici vasfı yüksek, Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği EK-1 “Çevresel Etki Değerlendirmesi Uygulanacak Projeler” başlıklı listede yer alan işletmeler ile Çevre İzin Ve Lisans Yönetmeliği EK1 “Çevreye Kirletici Etkisi Yüksek Olan Faaliyet Veya Tesisler” başlıklı tabloda yer alan işletmelere izin verilmemelidir.	EK-1 “Çevresel Etki Değerlendirmesi Uygulanacak Projeler” başlıklı listede yer alan işletmeler ile Çevre İzin Ve Lisans Yönetmeliği EK1 “Çevreye Kirletici Etkisi Yüksek Olan Faaliyet Veya Tesisler” başlıklı tabloda yer alan işletmelere izin verilmeyecektir.
---	--

Genel olarak plan hükümleri ve açıklama raporu değerlendirildiğinde;

- Eski planda yer alan, katılımlı planlama, denetim ve izleme, toplumsal ve kurumsal kapasitenin artırılması bölümleri yeni planda da yer almalıdır.
- Bu planda ve alt ölçekli planlarda; kaynakların verimli kullanımı ve çevresel zararların en aza indirilmesi amaçlanacak kentin kendi kaynakları ile sürdürülebilir yönetimi teşvik edilecek ifadesi yer almalıdır.
- Su havzalarının, su toplama havzalarının, hidrolojik yapı öğelerinin ve yeraltı sularının korunmasına yönelik olarak arazi kullanım planlarının oluşturulmasında; kullanımların doğaya ve kente olan olumsuz etkilerinin en düşük seviyelerde tutulması, çevresel sürdürülebilirlik ilkelerinin sağlanması ve kentin su/cevre/atık yönetiminin sağlanması amacıyla Su Yönetimi Genel Müdürlüğüne yürütülen strateji ve eylem planlarında(kuraklık, taşkın, su kalitesi, havza koruma) belirlenen hedefler ve verilen terminlere uygun olarak görevlendirme yapılması ve termin belirlenmesi gereklidir.
- Valilik Başkanlığı'nda İl Çevre Düzeni Planı İzleme, Denetleme ve Koordinasyon İl (Üst) Kurulu oluşturulmalı, ayrıca Yerel yönetimler yeniden yapılandırılarak 1/100.000 Ölçekli Bursa İl Çevre Düzeni Planının plan kararlarına uygun şekilde uygulanmasını izleyecek ve değerlendirecek Plan İzleme ve Değerlendirme Birimleri kurulmalıdır.
- Yerel yönetimler yeniden yapılandırılarak 1/100.000 Ölçekli Bursa İl Çevre Düzeni Planının plan kararlarına uygun şekilde uygulanmasını izleyecek ve değerlendirecek Plan İzleme ve Değerlendirme Birimleri kurulmalıdır.
- Açıklama Raporunda, Koruma Yaşatma, Toplumsal ve Ekonomik Gelişme, Uygulama ve Denetim İlkelerinin Açıklandığı " Planlama İlkeleri" bölümü yer almalıdır.
- Açıklama Raporu içeriğinde Projeler bölümü ve Projelere ilişkin zamanlamalar yer almamaktadır. Bu hedeflere ilişkin yapılacakların özetlendiği Projeler/ Eylem Planları bölümü rapor içeriğine taşınmalıdır.

- Yeni yapılacak yaşam alanları, tesis, kamu kurumu vb faaliyetlerde; sürdürülebilir ve çevresel altyapı yaklaşımlarına, yağmursuyu tutma alanları oluşturulması, yağmursuyunun kullanımı/ biriktirilmesi/değerlendirilmesi, gri su, yenilenebilir enerji, karbon salınımı azaltımının teşvik edilmeli ifadesi raporda yer almalıdır.
- Plan Raporunun çeşitli bölümlerinde ifade edilen "Nilüfer Çayı Havza Yönetim Planı yapılacaktır" hükmü için termin konulması ve görevlendirme yapılmasının önemli olduğu değerlendirilmektedir.
- Belirlenen çevresel hedeflerde alt ölçekli plan kararlarında mekansal, yasal, kurumsal organizasyonu ve finansal koşulları içerecek şekilde kurgulanmalıdır.
- İçme ve sanayi için Yeraltı Suyu (YAS) kullanımı sınırlandırılmasına ilişkin görevlendirme yapılması ve termin belirlenmesi gereklidir.
- Planda, özellikle şehir merkezi (ilçe merkezleri de dahil) içinde kalan ferdi sanayi tesislerinin, işyerlerinin kaldırılması ve yerleşim yerlerinden uzak bölgelerde kurulacak ihtisas sanayi bölgeleri içine alınmalarının sağlanması, bu süreçte özellikle kirlilik yükü yüksek olan metal kaplama sektöründen başlanması, yerleşim alanları içinde veya yakın bölgelerde bulunan, atıksuları evsel atıksu kategorisinde kalan ancak, atıksu karakterinden dolayı kanalizasyon sistemlerinde sürekli tıkanmalara yol açan restaurant, lokanta, otel, hastane, okul, alışveriş merkezi gibi hizmet sektörü içinde kalan tesislerde, bundan sonraki süreçte mutlaka ızgara, yağ tutucu gibi fiziksel arıtım ünitelerinin olması mecburiyetinin getirilmesi, kanalizasyon ve yağmur suyu hatlarının mutlaka birbirinden ayrılması ve kurulacak yerleşim alanı ve işyerlerinin kurulum aşamasında, bölgedeki altyapıların durumuna göre kendi alt yapılarını hazırlamaları sağlanmalı, kanalizasyon hatlarının ve atıksu arıtma tesislerinin göç alan bir şehir olmamızdan dolayı, mevcut durumlara göre değil, ileride yaşanabilecek nüfus artışları göz önüne alınarak planlanması, alt yapıların korunması için, özellikle endüstriyel atıksu deşarjı olan işyerlerinin kanalizasyona bağlantı noktalarında, atıksu karakterini ve miktarını takip edebilmek amacıyla, kontrol bacası ve debimetre bulundurma zorunluluğu getirilmesi uygun olacaktır.
- "Bu planda ve alt ölçekli planlarda; kaynakların verimli kullanımı ve çevresel zararların en aza indirilmesi amaçlanacak, kentin kendi kaynakları ile sürdürülebilir yönetimi teşvik edilecektir." ifadesinin plan notlarına eklenmesinin önemli olduğu değerlendirilmektedir.
- Su havzalarının, su toplama havzalarının, hidrolojik yapı öğelerinin ve yeraltı sularının korunmasına yönelik olarak arazi kullanım planlarının oluşturulmasında; kullanımların doğaya ve kente olan olumsuz etkilerinin en düşük seviyelerde tutulması, çevresel sürdürülebilirlik ilkelerinin sağlanması ve kentin su/ çevre/atık yönetiminin sağlanması amacıyla Su Yönetimi Genel Müdürlüğüne yürütülen strateji ve eylem planlarında (kuraklık, taşkın, su kalitesi, havza koruma) belirlenen hedefler ve verilen terminlere uygun olarak görevlendirme yapılması ve termin belirlenmesinin önemli olduğu değerlendirilmektedir.

- Endüstriyel atıksuların ve arıtma çamurlarının bertarafının plan notlarına daha kesin ifadelerle belirtilmelidir. AAT'lerden çıkan arıtma çamurunun bertarafıyla ilgili tesislerin yer tespitlerinin alt ölçekli planlarda yapılması gerektiği belirtilmektedir. Benzer ifadeler merkez, kuzey, doğu, batı, kuzeydoğu ve güney planlama bölgeleri için de kullanılmıştır.

Her yerleşim yeri için alt ölçekli planlarda AAT yeri ayrılmasının zorunlu kılınması önem arz etmektedir. Her yerleşim yeri için alt ölçekli planlarda İçmesuyu Arıtma Tesisleri (İAT)yeri ayrılmasının zorunlu kılınması önem arz etmektedir.

- "Ovası koruma alanları (Bursa, İnegöl, Yenişehir, Mustafa Kemal Paşa) içerisinde kentsel ve sanayi yerleşimine izin verilmeyecektir. Var olan tesislerin taşınması sağlanacaktır. Bu bölgede Organize Tarım ve Hayvancılık (OTH) bölgesi geliştirilecektir. Tarım ve hayvancılık sektöründen kaynaklanacak atıkların geri kazanımı/bertarafı için kriterler alt ölçekli planlarda yer alacaktır. " ifadesi yer almalıdır.